

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

תוכן

- א. כל המלמד את בן חבירו תורה זוכה ויושב בישיבה של מעלה ... וכל המלמד את בן עם הארץ תורה אפילו הקדוש ברוך הוא גוזר גזירה מבטלה בשבילו.....1
- ב. אמר רבי פרנך אמר רבי יוחנן כל שהוא תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם ובן תלמיד חכם שוב אין תורה פוסקת מזרעו לעולם שנאמר ואני זאת בריתי וגו' לא ימוש מפיו ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם.....2
- ג. שלא ברכו בתורה תחילה.....3

דף פה.

א. כל המלמד את בן חבירו תורה זוכה ויושב בישיבה של מעלה ... וכל המלמד את בן עם הארץ תורה אפילו הקדוש ברוך הוא גוזר גזירה מבטלה בשבילו

כבר התבאר במסכת קידושין דף ל. שכשם שמצוה¹ ללמד את בנו כך מצוה ללמד את בן בנו, ובן בתו², שנאמר (דברים ד פסוק ט) והודעתם לבניך ולבני בניך. וכל השומע הפרשה מבן בנו כאלו שמעה מהר סיני³.

ולא לבן בנו בלבד אלא מצוה על כל חכם מישראל ללמד לתלמידים⁴ שנאמר (שם ו פסוק ז) וישננתם לבניך שגם הם נקראים בנים, שנאמר (מלכים ב פרק ב פסוק ג) ויצאו בני הנביאים⁵ ומה שפירשה התורה בפירוש בנו ובן

¹ שו"ע ונו"כ יו"ד רמה ג

² פ"ת שם א

³ ערך להם שם מהמרדכי קידושין

⁴ ובביאור הגר"א שם הביא מגמ' סנהדרין צא: אמר רב חנא בר ביזנא אמר רבי שמעון חסידא כל המונע הלכה מפי תלמיד אפילו עוברין שבמעיי אמו מקללין אותו שנאמר מנע בר יקבהו לאום, ובתמורה זו. בשעה שהתלמיד הולך אצל רבו ואומר לו למדני תורה אם מלמדו מאיר עיני שניהם ה' ואם לאו עשיר ורש נפגשו עושה כולם ה' מי שעשאו חכם לזה עושה אותו מיפיש מיפיש לזה עושה אותו חכם זו משנת ר' נתן

⁵ בספרי דברים פרשת ואתחנן פיסקא לד לבניך, אלו תלמידך, וכן אתה מוצא בכל מקום שהתלמידים קרויים בנים שנאמר -מ"ב ב ג- ויצאו בני הנביאים אשר בבית אל אל אלישע, וכי בני נביאים היו והלא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת בבא מציעא

בנו ולא כתבה סתם ולמדתם עם כל בני אדם, לומר שמצוה להקדים בנו לבן בנו ובן לבן חבירו.

ואמרו חז"ל⁶ על הפסוק (ישעיה נח פסוק ז) הלווא פרס לרעב לחמך ועניים מרודים תביא בית ואין רעב אלא הרעב מן דברי תורה ואין לחם אלא דברי תורה, שנאמר (עמוס ח פרק יא) הנה ימים באים נאם אדני אלוקים והשלחתי רעב בארץ לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמע את דברי ה', מכאן אמרו אם יש אדם שהוא מבין בדברי תורה יפרנס⁷ מתורתו ג"כ לאחרים כדי שתרבה חכמתו לו. פי תראה ערם וכסיתו, כיצד, אלא אם ראית אדם שאין בו דברי תורה הכניסהו לביתך, ולמדהו קריאת שמע ותפלה, ולמדהו פסוק אחד בכל יום או הלכה אחת, וזרזהו במצוות, לפי שאין לך ערום בישראל אלא מי שאין בו תורה ומצוות והוא דומה למי שהוא ערום.

ב. אמר רבי פרנך אמר רבי יוחנן כל שהוא תלמיד חכם ובנו

תלמיד חכם ובן בנו תלמיד חכם שוב אין תורה פוסקת

מזרעו לעולם שנאמר ואני זאת בריתי וגו' לא ימוש מפיד

ומפי זרעך ומפי זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם

תלמידים היו, אלא מיכן לתלמידים שקרויים בנים, וכן הוא אומר מלכים ב ב ה ויגשו בני הנביאים אשר ביריחו אל אלישע, וכי בני נביאים היו והלא תלמידים היו אלא שהתלמידים קרויים בנים, וכן אתה מוצא בחזקיהו מלך יהודה שלמד כל התורה לישראל וקראם בנים שנאמר דהיי"ב כט יא בני עתה אל תשלו, וכשם שהתלמידים קרויים בנים כך הרב קרוי אב שנאמר מ"ב ב יב ואלישע ראה והוא מצעק אבי אבי רכב ישראל ופרשיו ולא ראהו עוד, ואומר מ"ב יג יד ואלישע חלה את חליו אשר ימות בו וירד אליו מלך ישראל ויבך ויפל על פניו ויאמר אבי אבי רכב ישראל ופרשיו.

⁶ תנא דבי אליהו פרק כז מובא בכיפור הגר"א כאן

⁷ משמע, דהא דמצוה על כל חכם ללמד לתלמידים, מלבד שיש עליו חיוב מצד ושננתם לבניך אלו התלמידים וכדאיתא בספרי (פ' עקב), איכא בזה חיוב גם מצד מצוות צדקה, דהא פשטא דהני קראי הלווא פרום לרעב לחמך וכי תראה ערום וכסיתו בצדקה לעניים מיירי. והנה מזה מוכח, דאיכא דין צדקה לא רק בנתינה לעני צרכי הגוף בלבד אלא גם בשנותן לו צרכי מצוה. וכן משמע מדברי שו"ת חכם צבי (סי' ע"ג) שכתב, דכמו דקיי"ל לגבי צדקה של ממון לעניים דהקרוב קודם וכמבואר ביו"ד (סי' רנ"א ס"ג), כמו כן בכל מצוה שיכול לזכות את קרובו או אחרים קרוביו קודמין, דכי היכי דלענין עוני ממון הקרוב קודם, הוא הדין לענין עוני מעשים טובים הקרוב קודם, ורואה אני הדברים קל וחומר, מה אם לחיי שעה הקרוב קודם, לחיי העוה"ב לא כל שכן עיין שם. והובא בקצרה בפתי תשובה י"ד (סי' רמ"ה סק"א). שו"ת להורות נתן חלק ו סימן פט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

צריך להזהר להתפלל על בניו ובני בניו, באומרו ברכת התורה, שאתו"ל במסכת נדרים דף פא. שאינו זוכה ח"ו להיות לו בן ת"ח⁸ עבור זה שאינו נזהר בברכות התורה⁹.

י"א¹⁰ שבברכות התורה בברכת והערב נא יש לומר. ונהיה אנחנו וצאצאינו. וצאצאי צאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל. שהרי אמר רבי פרנך אמר רבי יוחנן כל שהוא תלמיד חכם ובנו תלמיד חכם ובן בנו תלמיד חכם שוב אין תורה פוסקת מזרעו לעולם¹¹. וי"א¹² שאין לומר וצאצאי צאצאינו אלא יאמר. ונהיה אנחנו וצאצאינו. וצאצאי עמך בית ישראל. מכיון שצאצאינו היינו יוצאי חלצינו וכולל את בני בניו.

דף פה:

ג. שלא ברכו בתורה תחילה

אמרו חכמים על מה אבדה הארץ דבר זה פירשו הקדוש ברוך הוא בעצמו על שלא ברכו בתורה תחילה יש שפירשו¹³ מאמר זה על שלא נהגו כבוד

⁸ וחז"ל אמרו ע"פ לא ימושו מפיך ומפי זרעך וגו', כל מי שהוא ובנו ובן בנו ת"ח אין התורה פוסקת מזרעו לעולם, והיינו כשרואים זא"ז כמבואר בראשונים, והיינו בעניי כשהבן יש לו הזכ"ל לראות עסק ואהבת תורה של אביו, וגם דור השלישי כשעוסק בתורה עדין הזקן הדור הראשון הוא בבהירות שכלו בעסק התורה ודעת זקנים זה משפיע ביותר על הנכד, והיינו ואני זאת בריתי וגו' לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרעך גם אז לא ימושו מפיך, והברכה היא להזקן שמתקיים על נועם התורה ועי"ז מאד יכול להשפיע על משך הדורות. שו"ת שבט הלוי חלק יא סימן יד

⁹ כלומר אינם זהירים לברך כשפותחין לא מקיימא ברכתא כדכתיב ונהיה אנחנו וצאצאינו לומדי תורה כך כתב שם המפרש (המיוחס לרש"י ד"ה שאין מברכים) ורבינו הגדול מהר"י אבוהב ז"ל כתב שהטעם שאינם זוכים לבנים תלמידי חכמים מפני שאין מברכין בתורה הוא לפי שמאחר שאין מברכין על התורה מורה שאין קורין אותה לשמה אלא כאומנות בעלמא לפיכך אין זוכין לשלשלת הנמשך לעוסק בתורה לא ימושו מפיך. ב"י מז

¹⁰ ב"ח סי' מז

¹¹ ואע"ג שבמו"ק כת. אמר רבא היי בני ומוזני לא בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא, אבל ע"י זכות גדול מהני, ועסק התורה שיהיו עמילים בעיזין [הוא] זכות גדול, [על כן] מהני. וזהו שכתוב [תורת כהנים בחקתי פרשה א, א] אם בחקתי [ויקרא כו, ג - ד] על מנת [שתהיו] עמלים [אז] ונתתי גשמיכם, [כי] זכות גדול מהני. פמ"ג שם

¹² מגן אברהם סימן מז הקדמה אחרי שהביא את הבי"ח כתב ול"נ דצאצאינו היינו יוצאי חלצינו וכן תרגום באיוב כ"א על וצאצאינו בניה ובני בניא לכן אין לשנות הנוסחא:

¹³ א"ר מז אות א וכנה"ג שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

לקרות לתלמיד חכם ראשון לתורה לפיכך יש להזהר שבמקום בו אין כהן, יקראו לתלמיד חכם לו לעלות לתורה תחילה במקום הכהן.

וכבר התבאר במסכת נדרים פא. שברכת התורה צריך לזהר בה מאד¹⁴, שאסור¹⁵ לעסוק בדברי תורה עד שיברך ברכות התורה¹⁶. ויברך אותה בשמחה גדולה דמצינו שאחז"ל על מה אבדה הארץ וגו' ויאמר יקנך על עזבם את תורתך אשר נתתי לפניהם ולא שמעו בקולי ולא הלכו בה. (ירמיהו ט פסוק יא יב) ואחז"ל שדבר זה נשאל לנביאים על מה אבדה הארץ שישראל היו עוסקים בתורה, ומצינו שכל זמן שהיו עוסקים בתורה ויתר הקדוש ברוך הוא על עונותיהם, ולכן לא ידעו על מה אבדה, והקב"ה הבוחן לבבות ידע כי אף על פי שהיו עוסקין בתורה לא היו עוסקין לשם לימוד התורה, אלא כמו שלומדין שאר חכמות¹⁷, ולכן לא ברכו ברכות התורה, שלא היתה

¹⁴ שו"ע ונו"כ או"ח מז א ב

¹⁵ כן מוכח מדברי מרן החיד"א בשו"ת יוסף אומץ (סי' סו). וכן מוכח מדברי הגאון רבי חיים מוואלוז'ין בהקדמת ספרא דצניעותא, בשם הגר"א. וכן כתבו בחיי אדם (כלל ט סי' יא), ובשו"ת בנין עולם (חלק אורח חיים סי' ו), ובשו"ת משיב דבר (סי' מז), ובשו"ת מכתב לחזקיהו (סי' ד, דף כא ע"ג), ובספרו שו"ת אור לי (סי' יט), ובשו"ת דברי מרדכי פרידבורג (סי' נט אות כד), ועוד אחרונים. וכל זה דלא כמו שכתב בשו"ת בצל החכמה (סי' א' אות יח, ובמילואים דף קפז ע"א), שאין איסור ללמוד בלי ברכות התורה, אלא שמצוה לברך קודם שילמוד וכו', ושם אינו יודע לברך ילמד בלי ברכה וכו'. ע"ש. וזה אינו, אלא שיש גם איסור ללמוד בלי ברכות התורה. ואמנם אין הכי נמי אם אינו יודע לברך לא יהא ישב ובטל מת"ת, ולכתחלה ילמד בהרהור הלב בלבד. וכמבואר דין זה בשו"ת יביע אומר חלק ד' (סי' ח' סוף אות כג). ע"ש

¹⁶ וכתב הצ"ח, לפי שעיקר תכלית הלימוד הוא על מנת שיהיו הדברים על לבבו לזכרון, ולא ישכחם, כי השוכח מה תועלת לו בלימודו, ולדעתי ברכות התורה היא סגולה נפלאה שלא ישכח אדם את תלמודו, וסמך לזה מאי דאיתא בנדרים, אמר ר"י היה משה רבינו ע"ה לומד תורה ומשכחה, עד שניתנה לו במתנה, שנאמר ויתן אל משה וכו'. הרי שאם התורה היא של הלומד במתנה, אינו משכחה. ובמס' עבודה זרה אמר רבא, בתחלה התורה נקראית על שמו של הקדוש ברוך הוא, ולבסוף נקראת על שמו, שנאמר כי אם בתורת ה' חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה.

¹⁷ ובב"ח שם ואיכא לתמוה טובא למה יצא כזאת מלפניו להענישם בעונש גדול ורם כזה על שלא ברכו בתורה תחלה שהוא לכאורה עבירה קלה ונראה דכונתו יתברך מעולם היתה שנהיה עוסקים בתורה כדי שתתעצם נשמתו בעצמות ורוחניות וקדושת מקור מוצא התורה ולכן נתן הקדוש ברוך הוא תורת אמת לישראל במתנה שלא תשכח מאתנו כדי שתתדבק נשמתנו וגופינו ברמ"ח איברים ושם"ה גידין ברמ"ח מצוות עשה ושם"ה לא תעשה שבתורה ואם היו עוסקים בתורה על הכוונה הזאת היו המה מרכבה והיכל לשכינתו יתברך שהיתה השכינה ממש בקרבם כי היכל ה' המה ובקרבם ממש היתה השכינה קובעת דירתה והארץ כולה היתה מאירה מכבודו ובוה יהיה קישור לפמליא של מעלה עם פמליא של מטה והיה המשכן אחד אבל עתה שעברו חוק זה שלא עסקו בתורה כי אם לצורך הדברים הגשמיים להנאתם לידע הדינים לצורך משא ומתן גם להתנאות להראות חכמתם ולא נתכוונו להתעצם ולהתדבק בקדושת ורוחניות התורה ולהמשיך השכינה למטה בארץ כדי שתעלה נשמתם למדרגה גדולה אחרי מיתתם הנה בזה עשו פירוד שנסתלקה השכינה מן הארץ ועלתה לה למעלה והארץ נשארה בגשמיותה בלי קדושה וזה היה גורם חורבנה ואבידתה והוא המכוון

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת בבא מציעא

התורה חשובה בעיניהם, ולכן לא הניגה. ולכן צריך לזוהר מאד וליתן הודאה על שבחר בנו ונתן לנו כלי חמדתו¹⁸.
וצריך לברך בין למקרא בין למשנה בין לתלמוד ופוסקים ובין למדרשי חז"ל

בברכת אשר בחר בנו על אשר קרבנו לפני ה' סיני ונתן לנו תורתו הקדושה כלי חמדתו שהיה משתעשע בה בכל יום כדי שתדבק נשמתנו בעצמות קדושת התורה ורוחניותה ולהוריד השכינה בקרבנו.
¹⁸ מ"ב שם ב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748
להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה
<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

